

TÓTH-BENCZE TAMÁS

100 ÉVE

1924 végén, 1925 elején hetekig cikkeztek az országos lapok egy balatonfüredi polgári iskolai tanár titokzatos eltűnéséről. Biztos, hogy a helyi hetilap, a „Balatonfüred” is írt ezzel kapcsolatban, de sajnos ennek a sajtóorgánumnak az 1924. és 1925. évi számai nem maradtak fenn, vagy legalábbis eddig nem kerültek elő, így ezért csak a máshol megjelent újságok leírásai alapján lehetett összerakni ezt a történetet.

Történetünk főszereplője 1900. október 9-én született Budapest II. kerületében¹, az Iskola utca 45. szám alatt, szülei lakásán. Arányi Olivér Béla Károly (1871–1925) budapesti születésű miniszteri fogalmazó (később, mint vallás- és közoktatásügyi minisztériumi tancsos ment nyugdíjba) és a szintén budapesti származású Aranyossy Ilka (Ilona) Mária Franciska (1875–1952) harmadik gyermeke a keresztségben érdekes módon „csak” a Tibor keresztnévet kapta. A szülők 1896-ban kötöttek házasságot. Első gyermekük, Olivér Béla 1897-ben született meg, de még ebben az évben elhunyt, 1899-ben világra jött Elemér, ő 1930-ban halálozott el. A negyedik gyermek Blanka 1902 végén, ő is hamar meghalt, 7 hónapos korában. Az ötödik új jövevény 1906 tavaszán érkezett, és a Margit Antónia néven keresztelték meg.

Tibor 1919 szeptemberében tett érettségi vizsgát, a II. kerületi királyi egyetemi katolikus főgimnáziumban, „érett” minősítést szerezve.² Azt nem sikerült kideríteni, hogy hol végezte felsőfokú tanulmányait, de annyi bizonyos, hogy 1924. március 1-jével kinevezték rendes, állami polgári iskolai tanárnak Balatonfüreden, a X. fizetési osztályba.³

Sokáig nem volt alkalma rajzot tanítani Balatonfüreden. Sajnos 1924 december közepén a közérdeklődés gyújtópontjába került, de kezdetben csak egy egész rövid értesítés jelent meg róla: „Hírek néhány sorban. – Balatonfüredről eltűnt Arányi Tibor rajztanár. A móló mellett megtalálták a kalapját.”⁴

Aztán néhány nap múlva beindult a gépezet:

„Tizenegy nap előtt titokzatos módon eltűnt Balatonfüreden Arányi Tibor tanár. A leglelküimeretesebb nyomozással sem tudnak nyomára akadni. Tragikus végű borestély. Balatonfüred, december 18. (Az Est kiküldött munkatársának telefonjelentése)

Mintegy két nappal ezelőtt Budapesten egy hihetetlenül hangzó regényszerű történetről terjedtek el hírek. A regény színhelyeül a hírek Balatonfüredet jelölték meg. Azt mesélték a kultuszminiszteri-

umhoz közel álló körökben, hogy Balatonfüreden eltűnt Arányi Tibor polgári iskolai tanár olyan regényes körülmények között, amelyek büntényre engednek következtetni.

Arányi előkelő hivatalnok-családból származott és alig 24 esztendőskorában kinevezett rendes tanára volt a balatonfüredi polgári iskolának, ahol közel egy esztendeje működik.

Amíg a történet Balatonfüredről feljutott Budapestre, úgy mesélték már, hogy egy fiatal polgári iskolai tanár feljelentést küldött a kultuszminisztériumba bizonyos emberek ellen és ennek a feljelentésnek lett volna a következménye a tanár eltűnése.

Tegnap este érkeztem Balatonfüredre és azonnal utána jártam, hogy mi is történt Arányi Tibor 24 esztendőskorában polgári iskolai tanárral, aki tizenegy napja eltűnt itt a Balaton mellett, ahol minden reményt letettek már az illetékesek is, hogy a szerencsétlen emberre, vagy holtestére valaha is ráakadjanak.

Borestély a balatonfüredi Úri Kaszinóban

December 7-én, szombaton este a balatonfüredi úri társaság borestélyt rendezett az Úri Kaszinó helyiségében. Az Úri Kaszinó a Grand Hotelben⁵ van. Már este nyolc óra, tájban összegyülekeztek azok a polgári előkelőségek, akik részint a faluban, részint a fürdőhelyen laknak állandóan és a téli unalmát ilyen mulatságok rendezésével szokták elűzni. A társaságnak egy esztendő óta tagja Arányi Tibor polgári iskolai tanár, azonkívül tagok Barabás polgári iskolai igazgató⁶, Fekete Zoltán polgári iskolai tanár⁷, Brinzai fürdőigazgató⁸ és még sokan mások, akik örömmel állapították meg, hogy az estélyen három veszprémi tiszt is megjelent.

A tiszték nagyszerűen érezték magukat, különösen mikor kiderült, hogy az egyik tiszt iskolatársa volt valamikor Arányi tanárnak. A jó hangulat egyre fokozódott. Hajnali négy óra tájban Arányi csaknem a beszámíthatatlanságig berúgott.

Barabás igazgatónak kissé kényelmetlen volt, hogy tanártársa ilyen állapotba került, ezért felállt és kicsalogatta Arányit a helyiségből. Együtt

ment vele a balatonfüredi úton a falu felé, egész a kápolnáig. Nem sokkal később Arányi nélkül visszaérkezett a kaszinóba, és felszólította Fekete Zoltán tanárt, hogy a teljesen részeg Arányi Tibort, aki még most is valószínűen a kápolnánál tartózkodik, vezesse haza a polgári iskolában levő lakására.

„**Hazavitem, lefektettem**” Fekete Zoltán maga is kissé illumizált állapotban lehetett, de vállalkozott rá, hogy Arányit hazavezeti és eltávoztott. Reggel félhat tájban érkezett vissza Fekete tanár Arányi nélkül. Leült a helyére és csak ennyit mondott: – Hazavitem és lefektettem.

Mindenki meg volt nyugodva, Barabás igazgató pedig a kora reggelig tartó mulatságról hazament. A boriünnepség még nem ért véget, mikor lélekszakadva érkezett vissza Barabás igazgató.

– Hol van Arányi? – kiáltott Feketére. – Azt mondta tanár úr, hogy haza vitte. Nins odahaza, az ágya érintetlen.

Ijedten ugrott fel Fekete tanár és most már az igazgatóval elindult Arányi keresésére. Kiderült, hogy Fekete nem vitte haza Arányit, hanem a kápolnánál hagyta, mert nem bírta vele, aztán visszament a társasághoz.

Az igazgató és a tanár a kápolna környékén az úton találkoztak Oravec István⁹ csendőrrel.

– Mit keresnek a tanár urak? – kérdezte Oravec csendőr, mire Fekete, aki illuminált állapotban volt, düllöngélve odament a csendőrhöz és így szólt hozzá:

– Nem szabad tudni. Valamit keresünk.

Miután a csendőr látta, hogy Fekete túlságosan jó hangulatban van, különben is ismerte őt, nem faggatta tovább a keresőket, hanem bement a csendőrlaktanyába és csak a vasárnap után következő hétfőn, 8-án tudta meg a csendőrség, hogy Arányi Tibort kereste az iskola igazgatója és Fekete Zoltán tanár.

Barabás igazgató először azt hitte, hogy talán Budapesten lakó szüleihez utazott Arányi Tibor, mert ezt már többször megtette. Arányi apja Budapesten előkelő hivatalnok, kultuszminiszteri helyettes államtitkár és ezért az igazgató táviratot küldött Arányi Olivér helyettes államtitkárnak, akitől megkérdezte a táviratban, nem utazott-e haza a fia?

A táviratra válasz helyett maga a kétségbeesett államtitkár érkezett Balatonfüredre, ahol akkor már újabb részletek derültek ki a titokzatos eltűnés ügyében.

Megtalálták Arányi kalapját

A balatoni jacht-klub udvarában Szentgyörgyi Horváth József¹⁰, a klub komornyikja egy zöld kalapot talált vasárnap reggel. Erről a kalapról kiderült, hogy Arányi Tibor kalapja és miután a kalapot a jacht-klub udvarában találták meg, ettől fogva az a feltevés alakult ki, hogy Arányi Tibor a Balatonba veszett, a klub környékén, valahol részegen beleesett a sekélyes vízbe s ott pusztult el.

Felkerestem Szentgyörgyi Horváth Józsefet, a klub komornyikját, hogy megkérdezzem őt Arányi Tibor eltűnésének első részleteiről. Szentgyörgyi Horváth a következőket mondta:

– Vasárnap délelőtt kilenc órakor a piacról jöttem haza és az udvaron egy sötétzöld színű kalapot találtam. Fogtam a piszkos kalapot és feldobtam a tyúkólra, azzal a szándékkal, hogy megkeressem a tulajdonosát. Ez történt reggel kilenc órakor. Később a feleségemmel együtt a templomba mentünk. A templom előtt beszélgetni kezdtem a sekrestyés-sel, aki szolgál az úri kaszinóban. Dühösen kérdeztem meg Dobrek János¹¹ sekrestyéstől:

– Kik mulattak az éjjel az úri kaszinóban. Mert az udvaron találtam egy kalapot, amelyiknek a gazdáját szeretném megtalálni. – Milyen színű az a kalap? – kérdezte megdöbbenve Dobrek János.

– Én azt feleltem erre, hogy: zöld színű. – Szaladjunk csak oda, – mondta Dobrek s nézzük meg a kalapot. Nálunk az éjjel egy tanár elveszett a rumliból. Lehetséges, hogy az ő kalapja ez, így talán rá fogunk akadni.

Felmutattam a zöld kalapot és Dobrek meglepetten ismert rá Arányi kalapjára.

– Rettenetes. – mondta – ez az ember itt tűnhetett el valahol a közelben. Menniünk kell azonnal a rendőrségre bejelenteni az eltűnést.

Ugyanekkor arra jöttek Schaeffer állatorvos¹² és Garami bankigazgató¹³, akik szintén felismerték Arányi Tibor kalapját. Hamar híre futott, hogy a kalapot az én udvaromon találták meg. Odajött a polgári iskola pedellusa, Tolnay János¹⁴, aki szintén megismerte Arányi Tibor kalapját és kérte, hogy adjam oda, az igazgatóságtól kéretik. Én elismervény ellenében át is adtam a kalapot, azonban kötelességemnek tartottam, hogy rögtön jelentést tegyek a csendőrségnek erről a leletről. Ettől a perctől kezdve az a gyanú támadt, hogy itt valahol a közelben a Balatonba veszett Arányi.

Figyelni kezdtük a vizet és csendőrökkel, halászokkal a polgári iskolai tanulókkal együtt valószínűleg centiméterről centiméterre átkutattuk az egész partmentet, hogy ráakadjunk Arányi Tiborra. A víz alig ért térden felül. Itt aligha fulladhat

bele még részeg ember is. Bár azt is emlegetik, hogy Arányi epilepsziás ember volt.

Csak így történhetett esetleg a szerencsétlenség, de akkor is itt a környéken rá kellett volna akadni. Körülbelül egy kilométer körzetben a klubháztól jobbra és balra a nádasban az egész vizet átkutattuk, tívé tettünk mindent, és dacára, hogy a víz egy méternél sehol sem mélyebb, még sem akadtunk nyomára Arányinak.

– Annyit tudtunk csak megállapítani, hogy hajnali négy órakor nagy köd és sötétség volt, amikor Arányi Barabás igazgató úrral eltávozott a mulatságból. Az igazgató úr elkísérte a kápolnáig Arányi Tibort. A kápolnából egyenes út vezet le ide a jachtházhoz. Hogy azután a jachtházhoz egyedül került-e Arányi, azt nem lehet megállapítani. Egyes előadások azt mondják, hogy Fekete tanár urat az illuminált Arányi Tibor után küldték és Fekete tanár úr negyed vagy félóra múlva visszaérkezett azzal, hogy hazakísérte és le is fektette Arányit. Ennek dacára itt az udvarban találtuk a kalapját, az ágya odahaza érintetlen volt.

Nem lehetett megállapítani azt sem, hogy kerülhetett az udvarba. Az udvartól a partig egész keskeny út vezet, melyen nem részeg fővel, de józanon is alig lehet járni. Alig egy másfél méter széles az út, ezen az úton is boroshordók, favágó tönk, fűrészbak, vágott fakötegek állanak és van rajta egy kút, amelybe okvetlenül bele kellett volna botlania a részeg embernek és itt csak egész nehezen tudott volna eljutni a Balaton partjára. Itt betonozva van a Balaton partja, ha itt esett volna a Balatonba, télikabátja lehúzta volna a víz fenekére, meg kellett volna ezen a helyen találni. A valamások egész seregét, amely Verebély-Marsó Pál százados¹⁵ utasítására Hertelendy Lajos tiszthelyettes¹⁶ vezetésével irányítja a nyomozást. A csendőrségnek csak 8-án juttatták, tudomására az esetet, amikor Szentgyörgyi-Horváth jelentette, hogy ráakadt a kalapra.

A nyomozást a belügyminisztériumból is sürgetik, mert lehetetlennek tartják, hogy Balatonfüreden egy ember egy éjszakai mulatozás után úgy eltűnhessen, hogy semmi nyoma ne maradjon.

A csendőrség lelkiismeretes nyomozása azonban eddig tökéletesen eredménytelen.

Falus Ferenc”¹⁷

1925. január 6-án az alábbi tudósítás jelenet meg:

„– Arányi Tibor holttestének vélték egy vízbefújt földműves hulláját. Balatonfüred. január 5. (A

Magyarság tudósítójának telefonjelentése.) Annak idején megírtuk, hogy Balatonfüreden, egy kaszinói mulatság után ittas állapotban, rejtélyes körülmények között eltűnt Arányi Tibor, az ottani polgári iskola fiatal tanára. A széles körben folytatott nyomozás azt állapította meg, hogy a huszonnégy éves fiatalember minden bizonnyal letért volt a Balaton partjára és beleesett a vízbe. Többször végig is kutatták a Balaton partját, de sehol sem akadtak Arányi tanárra. Tegnap azután az a hír terjedt el Balatonfüreden, hogy megtalálták Arányi Tibor hulláját. A reggeli órákban ugyanis a Balaton partján, nem messze a klubháztól, ahol Arányinak nyomát vesztették, oszlásnak indult férfigholttestet találtak. A holttest arca el volt torzulva, az alak azonban annyira hasonlított a tanár alakjához, hogy egész bizonyosnak tartották, hogy Arányi Tibor hullájára bukkantak. Később alapos orvosvizsgálat alá vették a holttestet, és ekkor kiderült, hogymégsem Arányi Tibor hullája. A talált test ugyanis – mint az orvosi vizsgálat megállapította – már körülbelül hat hónapjalehetett a vízben, ezzel szemben hat hete sincs annak, hogy a tanár eltűnt. A csendőrség azután még itt is megállapította, hogy a közeli Vöröstó község egyik lakosával azonos a tegnap talált holttest. Ez a vöröstói földműves félesztendővel ezelőtt tűnt el.”¹⁸ (A balatonfüredi halotti anyakönyvben csak egy vízbefújt jegyzetek be, Arányi Tiborét.)

„Arányi Tibor holttestét kifogták a Balatonból. A múlt év utolsó hónapjában részletesen foglalkoztunk Arányi Tibornak, a balatonfüredi polgári iskola fiatal tanárának titokzatos eltűnésével. A tanár Mikulás napi borestén volt s hajnaltájban eléggé boros kedvben elindult hazafelé, de lakására nem érkezett meg, s azóta nem látták. Mindössze a kalapját találták meg a Jatt <sic!, helyesen: Yacht>-Klub udvarán. A csendőri nyomozás akkoriban nem tudott semminő eredményt elérni. Február 22-én délután a balatonfüredi Jatt-Klub mellett dolgozó munkások észrevették, hogy a víz felszínén egy holttest lebeg. A halottat a partra vonták és felismerték benne Arányi Tibort. A hatóság megvizsgáltatta, felboncoltatta és megállapította, hogy semmiféle erőszak nyoma sincs rajta, bizonyos tehát, hogy a fiatal tanár ittas fővel zuhant és fulladt bele a Balatonba. A tragikus véget ért Arányi Tibort 23-án már el is temették. ...”¹⁹

Halálát a balatonfüredi polgári halotti anyakönyvben 1925. február 24-én jegyezték be, eszerint 1924. december 7-én hunyt el, a halál oka: „baleset, Balatonba fulladás”.

Édesapja már nem bizonyosodhatott meg fia haláláról, 1925. február 4-én, Budapesten elhunyt. Nem kizárt, hogy a halálát a fia eltűnése miatti felépő trauma okozta.

Édesanyja viszont igen, ő 1952-ben távozott el, szintén Budapesten.

A balatonfüredi római katolikus plébánia halotti anyakönyvének bejegyzése szerint a 24 éves budapesti születési, balatonfüredi polgári iskolai, nőtlen tanárt 1925. február 23-án temették el Balatonfüreden, a Bajcsy-Zsilinszky utcai katolikus (új) temetőben – a papsokai (rég) temetőt ekkor már nem használták.

A történet ezzel még nem zárult le, ugyanis fegyelmi vizsgálatot indítottak a haláleset miatt – a polgári iskola igazgatója ellen: „– **Rehabilitált igazgató.** Megírtuk annak idején Arányi Tibor balatonfüredi fiatal polgári iskolai tanár tragikus halálát, aki egy estélyről hazamenet a móló partjáról a Balatonba esett. A közoktatásügyi miniszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el Barabás János igazgató ellen, mert a szerencsétlen Arányi tanárt nem kísérte akkor éjjel haza és az iskola internátusa az éjjel felügyelet nélkül maradt. A közigazgatási bizottság tegnap foglalkozott Barabás igazgató ügyével és az igazgatót a vádak alól felmentette.”²⁰

Jegyzetek:

1. 1873 november 17-én Pest, Buda és Óbuda egyesítésével létrejött Budapest, ekkor történt meg a város kerületekre osztása, így létrejött a II. kerület, mint adminisztratív egység. A II. kerület Buda északi részén, itt található – többek között – a Rózsadomb.
2. A II. kerületi királyi egyetemi katolikus főgimnázium és Ferenc József nevelő intézet értesítője 1918–1919, 1990-1920., 14. oldal
3. Polgáriiskolai Közlöny. 1924. március 1., 9. oldal
4. Dunántúl. 1924. december 17., 1. oldal
5. ma: Anna Grand Hotel
6. Barabás János iskola- és internátus igazgató (Sárvár [Vas megye], 1885. február 2. – Szombathely, kórház, 1967. október 22.) Régi nemesi család leszármazottja. Dédapja, Barabás György a gróf Széchenyi család és a felsőbüki Nagy család uradalmi számtartója, nagyapja, II. György Fertőszentmiklóson volt kántortanító és jegyző. Apja: III. Barabás György (1848–1924) a sárvári iskola igazgatója volt, anyja: Bécsi Terézia. Nagybátyja, Barabás István Vasváron volt igazgató-tanító. Alapfokú tanulmányait 1900-ban a szentgotthárdi állami főgimnáziumban fejezte be. 1904-ben, a pápai tanítóképzőben végzett. Tanári oklevelet a budapesti polgári iskolai tanárképző főiskolán szerzett. 1907–1909 folyamán gazdag rokonainak támogatásával beutazta Erdélyt, Németországot, Ausztriát, Svájcot, Olaszországot. További felsőfokú tanulmányait a lipcsei egyetemen végezte a pszichofizika területén. Hazatérése után a Szepes vármegyei iglói állami tanítóképzőben kezdett tanítani, majd 1910 és 1912 között a Nyitra vármegyei Szenicére, az ottani polgári iskolához került. 1912-ben visszahelyezték Iglóra. 1913-ban kötött házasságot a Liptó vármegyei Madocsánban, Gavora Erzsébettel. Az I. világháborúban a 83. gyalogezrednél Galíciában szolgált, részt vett a San folyó és a Lublin melletti ütközetekben, Bichava mellett súlyosan megsebesült. 1915-ben Bécsben teljesített katonai szolgálatot. 1918 tavaszán a szenicei polgári és fiúiskolához nevezték ki igazgatónak. 1918 őszén, a Felvidék cseh megszállása után visszatelepült Sárvárra. A világháborút követően tartalékos tiszti kinevezést kapott. 1919 februárjától Sárváron tanított – a Tanácsköztársaság alatt Vas vármegye kulturális népbiztosának nevezték ki, azonban az állást visszautasította –, emellett 1921-ben III. Lajos magyar király leányainak magyar nyelvtanára lett, majd 1922. május 15-étől a balatonfüredi polgári iskolához nevezték ki, ahol 1931-ig volt igazgató. 1932-ben vonult nyugalomba. Munkatársa volt a Szepesi lapoknak. Elnöke volt a füredi népművelési bizottságnak, vezetője a Balaton cserkészcsapatnak, tagja a Felsőmagyarországi Irodalmi Társaságnak, a Felvidéki Magyar Írók és Újságírók Egyesületének, a Kisfaludy Társaságnak, a Balatonfüredi Yacht Clubnak, a Balatoni Szövetségnek, az Országos Polgári Iskolai Tanáregyesületnek, az Országos Vöröskereszt Szövetségnek, a Természettudományi Társaságnak, a földrajzi Társaságnak, tiszteletbeli tagja a Petőfi Társaságnak. A szeretetház gondoksági jegyzője volt. 1922-től nyugdíjba vonulásáig vezette a főváros által szervezett nyaralási akciókat (Gyermeknyaralattatási Akció) Füreden. 1930-ban a Balatonfüredi Kaszinó elnöke volt. Saját szőlőbirtokán kísérleteket folytatott különböző szőlőfajtákkal. Nyugdíjazása után Veszprémben telepedett le, a Rózsa u. 2. szám alatt lakott.
7. Fekete Zoltán polgári iskolai tanár (Somorja, 1888. február 6. – Szombathely, 1972. február 2.) 1912-ben Veszprémből Lippára, 1913-ban Lippáról Újvidékre helyezték. 1914. augusztus elején bevonult. 1915 júniusában orosz hadifogságba esett, egy Bajkál tó melletti fogolytáborba vitték. 1920 őszén az újvidéki menekült, szibériai hadifogságból hazakerült tanár Balatonfüredre, az itteni polgári iskolához osztatott be szolgálattételre. Három havi szabadság után december elsején kezdte meg a munkát. 1923-ban megnősült, Nánay Sándor²¹ korábbi ba-

- latonfüredi polgári iskolai igazgató leányát, Erzsébetet²² vette feleségül, 1931-ben áthelyezték Szombathelyre, ott is ment nyugdíjba. Szombathelyen, a jáki úti temetőben helyezték el hamvait.
8. Brinzey Aurél fürdőigazgató (Somosréve [Cornereva, Románia] 1868. – Budapest, 1935. október 7.) Román származású, eredeti neve Aurélu Brinzau. 1880-tól a temesvári állami főreáliskolában, 1884-től 1887-ig a pancsovai állami reálgimáziumban tanult. Az 1890-es évek első felében a váci fegyházban dolgozott díjnokként, majd 1895-ben írnokká léptették elő. 1899-ben ideiglenesen a lipótmezei tébolydához helyezték át, mint élelmezési tisztet, majd 1900-ban véglegesítették. 1904-től itt szertárnok, 1907-től ellenőr, 1915-ben már a pestújhelyi Országos Pénztár Munkáskórház gazdasági gondnoka volt, majd számtanácsosi beosztásban került Füredre. 1920-tól 1935-ig volt fürdőigazgató, ekkor a fürdőtelepet a Balatonfüredi Gyógyfürdő és Forrásvízvállalat RT. bérelte. Tevékenyen részt vett Füred közéletében, több kulturális és társadalmi egyesület (katolikus egyházi tanács, NEP alelnök, a Balaton Társaság elnöki tanácsa, a Balatoni Szövetség) választmányi tagja volt. Tíz éven át tevékenykedett az 1924-ben megalakult Balatonfüredi Sport Club köztisztviseltekben álló elnökeként. A Lóczy Lajos utcai – Passuth Lászlóról elnevezett – katolikus temetőben nyugszik, sírkövét barátai állították 1936-ban.
9. Oravecz István csendőr – Valójában Orovicz István (Sümeg, 1895. október 8. – Sümeg, 1972. október 11.) csendőr. Az I. világháborúban huszárként szolgált, 1918-ban bronz vitézségi éremmel tüntették ki. 1922-ben már Füreden volt, 1926-ban kötött házasságot Mihályfán, ekkor még Füreden lakott, és őrmester volt. 1927-ben született egy lánya, de ekkor már nem a balatonparti fürdőhelyen szolgált. 1928. december 1-jével előléptették tiszthelyettesé. 1932-ben a családnevét Óvárira magyarosította, ekkor Letenyén élt. 1933 és 1935 között őrsparancsnok volt Lendvadedesen, 1942-től 1944-ig (talán még 1945-ben is) Söjtörön. 1943–44-ben előléptették fő-törzsrőmesterré. 1945-ben valószínűleg leszerelhetett és hazaköltözött Sümegre. 1946 tavaszán igazolási eljárás alá is vonták a volt csendőrt.
10. Szentgyörgyi Horváth József – Talán a Mezőszentgyörgyről származó, 1883-ban született Horvát Józsefről lehet szó, aki 1910-ben a balatonfüredi Mészáros Juliannával kötött házasságot. 1910-ben házmester volt. Nem valószínű, hogy rokona volt az Anna-bálokhoz is köthető (répce)szentgyörgyi Horváth családnak.
11. Dobrek János sekrestyés – valójában Dovrek János, a Kisfaludy Társaskör altisztje (Velence, 1880. december 28. – Balatonfüred, 1936. április 27.) Elképzelhető, hogy valóban ő lehetett az 1921. december 31-én, 65 éves korában elhunyt Prosits Lajos (1922. január 1-jén temették) sekrestyés utóda. Korábban Budapesten volt fehérnemű-tisztító vállalkozó. 1915-ben²³ már Balatonfüreden, a fürdőtelepen élt családjával, feltehetően már ekkor a Kisfaludy Társaskör altisztje volt. A fentiek mellett fürdőtelepi alkalmazott, illetve fürdőmester is volt. Haláláról és temetéséről így számolt be a helyi lap: „Dovrek János fürdőtelepi alkalmazott hétfőn reggel 55 éves korában elhunyt. A temetésen nagy és előkelő közönség vett részt; megjelenésével dokumentálva azt, hogy Dovrek János becsületes, szorgalmas munkája sokak őszinte szeretetét vívta. ki. Meghatva olvastuk az egyik koszorúszalagon e pár szót: *A hűséges Jánosnak a Kisfaludy Társaskör. – Kell-e ennél szebb elismerés és hála. Hosszú betegeskedés után legyen János bácsinak édes a pihenője.*”²⁴ Két évvel korábban egy másik hír is megjelent a csalárról: „*Id. Dovrek János, balatonarácsi lakos [folyó], hó 10-én a veszprémi kórházban meghalt. Az elhunyt tagja volt a Balatonfüredi Járási Ipartestület Általános Temetkezési Egylet[é]nek, mely a hozzártozóknak a halott után járó temetkezési segílyt kifizette.*”²⁵ Valószínűleg az újságban eltéveszthették id. Dovrek János illetőségét, és minden bizonnyal ő is a fürdőtelepi részen lakhatott, ugyanis a veszprémi halotti anyakönyv szerint az elhunyt cipész kisiparos balatonfüredi lakos volt.
12. Schaeffer állatorvos – dr. Sefer Vilmos állatorvos (Bodvalenke Borsod-Abaúj-Zemplén megye], 1881. március 17. – Balatonfüred, 1941. szeptember 3.) Apja: Sefer Lőrinc Lipót, anyja: Róth Magdolna Lenke. Grüner Etelkával kötött házasságot Balatonfüreden, 1909-ben. Állatorvosi képesítését Budapesten nyerte. 1900-ban Balatonfüreden kezdte el működését. 1908-tól, ugyanitt, mint járási állatorvos működött. Az I. világháború alatt az 5. vonatezrednél teljesített szolgálatot, Albániában és Szerbiában. Négyévi szolgálat után, mint emléklapos népfelkelő katonai állatorvos szerelt le. A füredi izraelita temetőben helyezték végső nyugalomra. 1941. szeptember 5-én. Feleségét és Éva lányukat 1944-ben deportálták, a lengyelországi Krone-ban, vagy Stutthofban (Sztutovo) hunytak el 1945 januárjában.²⁶ Nevük szerepel a balatonfüredi izraelita temetőben levő emlékművön.
13. Garami bankigazgató – Garami Sándor (Budapest, 1876. december 1. – Balatonarács, 1944. december 6.) budapesti lakos. Balatonarácson volt villája. A csopaki határban, a Meződi dűlőnél a nyilasok agyonlőtték. Balatonarácson, a katolikus temetőben nyugszik. Először Csapokon temették el, a katolikus halotti anyakönyvben az alábbi megjegyzés szerepel: „*Zsidótörvény végrehajtása miatt a nyilaskeresztes párt a csopaki határban agyonlövötte. Temetési engedélyt a veszprémi királyi ügyészség telefonon megadta.*”
14. Tolnay János pedellus – Eredetileg Tolnai János (Balatonfüred, 1974. január 30. – Veszprém [kórház], 1940. január 30.) Az eredeti foglalkozása szabó volt, a halotti anyakönyvben foglalkozásként az alábbi szerepel: „*nyugalmozott állami II. osztályú altiszt polgári iskolánál*”

15. Verebély-Marsó Pál – Marsó Pál csendőr százados (Eger, 1889. július 28. – Budapest, 1976. július 9.) 1919-ben „volt csendőr százados”, valószínűleg a Tanácsköztársaság bukása után reaktiválták.
16. Hertelendy Lajos csendőr (Rigács [Veszprém megye], 1871. szeptember 9. – Balatonfüred, 1946. október 29.) Apja: id. Hertelendy Lajos adózó, anyja: Németh Anna. Rédey Annával kötött házasságot. Kötelező katonai szolgálatát a 48. honvéd gyalogezredben töltötte, majd 1896-ban a csendőrség kötelékébe lépett. A háborúban, mint tábori csendőr teljesített szolgálatot. Érdemei elismerésül több oklevelet és kitüntetést kapott. 1919-ben 1. osztályú tiszthelyettes lett, és átvette a helyi szakasz vezetését. A füredi katolikus újtemetőben (Bajcsy–Zsilinszky utca) helyezték végső nyugalomra 1946. október 31-én.
17. Az Est. 1924. december 19., 3. oldal
18. Magyarország. 1925. január 6., 4. oldal
19. Budapesti Hírlap. 1925.február 28., 6. oldal.
20. Zalai Közlöny. 1925. május 14., 5. oldal
21. Nánay Gyula Geiza Viktor Sándor polgári iskolai igazgató (Újhodospuszta [ma: Lajoskomárom], 1864. február 22. – Balatonfüred, 1944. augusztus 30.) A balatonfüredi polgári fiúiskola igazgatója volt 1921-es nyugdíjazásáig. 1944. szeptember 2-én kísérték utolsó útjára Balatonfüreden, a temetési szertartást Babics Endre kanonokplébános végezte.
22. Fekete Zoltánné Nánay Erzsébet (Balatonfüred, 1901. december 19. – Szombathely, 1981.június 20.) 1981. június 25-én helyezték végső nyugalomra a jáki úti temetőben.
23. A paloznaki római katolikus halotti anyakönyv – Dovrek István János halálozási bejegyzése
24. Balatonfüred. 1932. május 2., 3. oldal
25. Balatonfüred. 1934. április 14., 3. oldal
26. A balatonfüredi halotti anyakönyv szerint a lengyelországi Krone-ban hunytak el. Ugyanakkor más forrás szerint a halál helye: Stutthof. (List of Stutthof camp inmates. Item ID: 5305945 illetve 5305944 – Sztutowo koncentrációs tábor (Konzentrationslager Stutthof). A Gdańsk–Nyugat-Poroszország Birodalmi Körzetben (Reichsgau Danzig-Westpreussen), Żuławy Wiślane területén helyezkedett el, a Gdański-öböl közelében. 1939. szeptember 2-től 1941. szeptember 30-ig ebben a helységben működött a Stutthof hadifogolytábor (Zivilgefangenenlager Stutthof), 1941. október 1-től 1942. január 7-ig a Stutthof különleges tábor (Sonderlager Stutthof) és a nevelő munkatábor (Arbeitserziehungslager Stutthof). 1942. január 8-tól 1945. május 9-ig Sztutowóban önálló koncentrációs tábor (Konzentrationslager Stutthof) működött, és ebben az időszakban folyt a kibővítése. A foglyokat sok vállalatnál és gyárban foglalkoztatták. A táborban eleinte lengyeleket helyeztek el: konspirációs szervezetek aktivistáit, politikai, kulturális aktivistákat, értelmiségieket. Más koncentrációs táborokból, a Białystok Körzethől, valamint Európa sok országából is irányítottak ide transzportokat. 1944 júniusától zsidók kerültek a lágérbe litvániai, lettországi és észtországi munkatáborokból. Ebben az időszakban magyar zsidókat is szállítottak ide Pászówból és Auschwitzból.

1900. okt. 13.	1900. okt. 9.	Tibor fiú r. kat.	Arányi Olivér Béla Károly miniszt. r. f. p. r. k. k. szül.: Budapest Aranyosi Jella Mária Franciska szül.: Budapest Budapest, II. Iskola- u. 45.	r. kat. 24	r. kat. 25
----------------------	---------------------	-------------------------	--	------------------	------------------

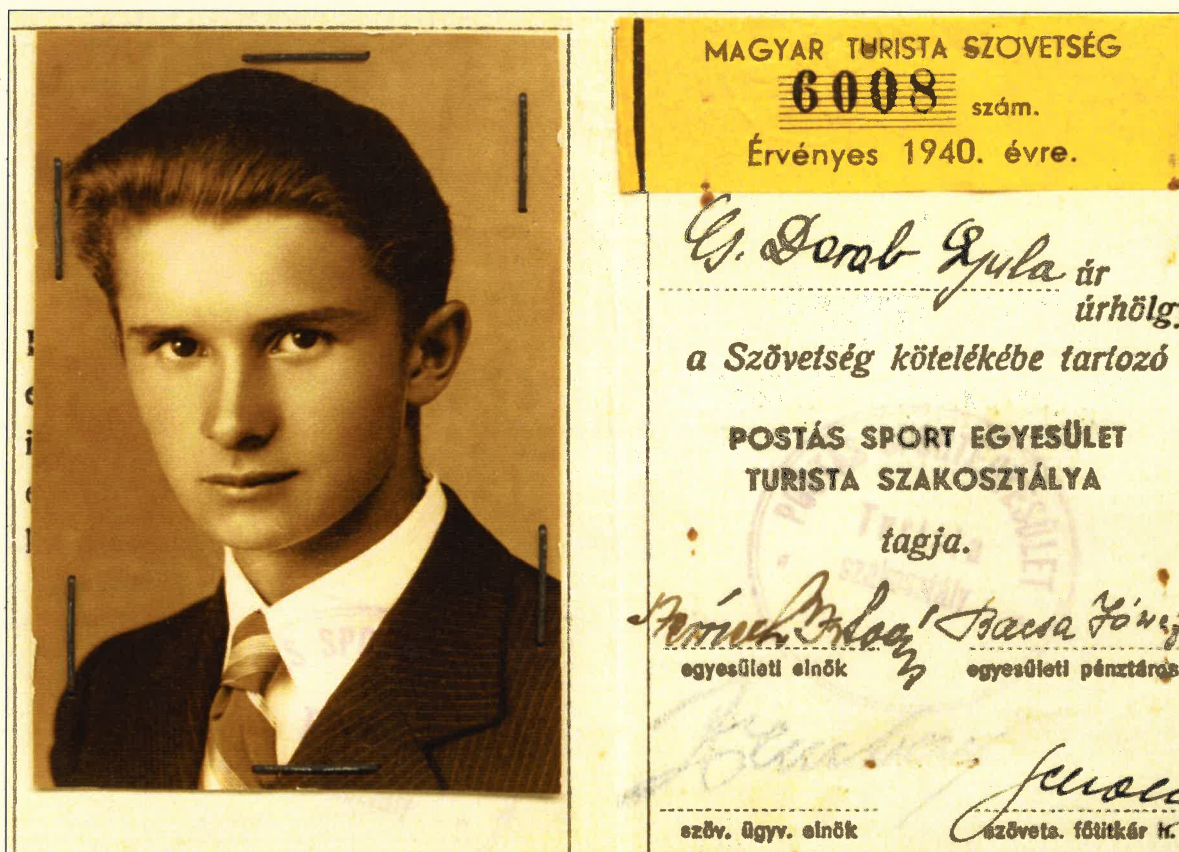
Arányi Tibor születési bejegyzése a budapesti II. kerületi anyakönyvben

1925 febr. 24.	1924 dec. 7. d.e. 4óra	Arányi Tibor polg. isk. tanár Balatonfüred	r. kat. 24	r. kat. 24	nehai Arányi Olivér Aranyosi Jella	Balaton- füred
----------------------	------------------------------------	---	------------------	------------------	--	-------------------

Arányi Tibor halálának bejegyzése a balatonfüredi anyakönyvben

Cs. Darab Gyula első áldozási emléklapja
 az egy évvel korábban átadott füredi Piros templomban
 (szerző tulajdona)

Cs. Darab Gyula 1940-ben, egyetemi tanulmányai mellett
 Budapesten beiratkozott a PSE turista szakosztályába
 (szerző tulajdona)

A balatonfüredi vitorlás kikötő 1950-ben

Forrás: Fortepan 40825 – Ember Károly

Letöltés ideje: 2024.február 10., 10 óra 35 perc

Vitorlások Balatonfüred előtt 1958-ban

Forrás: Fortepan 120920 – Inkey Tibor

Letöltés ideje: 2024. február 10., 11 óra 02 perc